

МОНГОЛ УЛСЫН СТАНДАРТ

Ангилалтын код 03.080.30, 93.025

Хот, суурины ундны ус түгээх цэг(байр)-ийн үйлчилгээ. Ерөнхий шаардлага	MNS 5775 : 2014
Settlement area distribution service of drinking water. General requirements	MNS 5775 : 2007-ын оронд

Стандартчиллын үндэсний зөвлөлийн 2014 оны 10 дугаар сарын 02-ны өдрийн 43 дугаар тогтоолоор батлав.

Энэхүү стандарт нь 2015 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хүчинтэй.

1 Зорилго

Энэ стандарт нь хүн амын унданд чанартай, аюулгүй ус түгээх цэгийн үйлчилгээнд тавих нийтлэг шаардлагыг тодорхойлоход оршино.

2 Хамрах ба хэрэглэх хүрээ

2.1 Энэхүү стандарт нь төвлөрсөн болон төвлөрсөн бус ус хангамжийн эх үүсвэр /ус олборлох, зөөвөрлөх, түгээх, нөөцлөх, чанарыг сайжруулах/-ээс хэрэглэгч хүртэлх шат дамжлагад хүн амын ундны усны эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын хяналт, ундны ус түгээх цэг /байр/-ийн үйлчилгээ эрхэлдэг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад хамаарна.

2.2 Ундны ус түгээх цэг/байр/-ийн үйлчилгээг эрхлэх байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэний үйлчилгээний эрүүл ахуйн болон техникийн шаардлагыг хангуулж, мөрдүүлэх, хяналт тавихад энэхүү стандартыг үндэслэл болгоно.

2.3 Энэхүү стандартаар инженерийн хийцтэй гүний худаг бүхий уст цэгийн үйл ажиллагааг тодорхойлохгүй.

3 Норматив ишлэл

Энэ стандартад дараах норматив баримт бичиг, стандартаас ишлэл хийсэн бөгөөд тэдгээрт өөрчлөлт орсон тохиолдолд хамгийн сүүлийн албан ёсны эх материалыг ишлэл болгоно. Үүнд:

- MNS 0900:2005, Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ.

- MNS ISO 24512:2012, Ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалт үйлчилгээ- Ус хангамжийн барилга байгууламжийн ашиглалтын менежмент болон ашиглалт, үйлчилгээний түвшинг үнэлэх аргачлал”

-MNS 3342 : 82, Байгаль орчны хамгаалал, Усан мандал, Газрын доорхи усыг бохирдлоос хамгаалах ерөнхий шаардлага;

-MNS 4244 : 94, Хөдөлмөр хамгааллын стандартын систем, Галын аюулгүй байдал.Ерөнхий шаардлага

-MNS 4931 : 2000, Хөдөлмөрийн хамгаалах хэрэгсэлд тавигдах ерөнхий шаардлага;

-MNS 4996 : 2000, Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Ажлын байрны гэрэлтүүлгийн норм, хэмжих аргад тавигдах ерөнхий шаардлага;

MNS 5775 : 2014

- MNS 4968 : 2000, Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй, ерөнхий шаардлага
- MNS 4990 : 2000, Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй, ажлын байрны орчин, эрүүл ахуйн шаардлага;
- MNS 5078 : 2001, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй, Үйлдвэрийн барилгын салхивч, агааржуулалтын системд тавих ерөнхий шаардлага
- MNS 5924 : 2008, Нүхэн жорлон, угаадасны нүх. Техникийн шаардлага
- MNS 6279 : 2011, Ус хангамж, ариун цэврийн байгууламж. Нэр томьёо тодорхойлолт-Тайлбар толь

4 Нэр томьёо, тодорхойлолт

4.1

Ундны ус түгээх цэг

Хот суурин газрын хэрэглэгчийг төвлөрсөн ус хангамжид холбогдсон болон зөөврөөр ундны усны стандартын шаардлагад нийцсэн усаар хангах үйлчилгээ үзүүлэх зориулалт бүхий байр.

4.2

Ус нөөцлөх сав

Усны чанар аюулгүй байдлыг ханган түр хугацаагаар нөөцлөх эрүүл ахуйн шаардлага хангасан хэмжих хэрэгсэл бүхий зориулалтын сав.

4.3

Төвлөрсөн ус хангамж

Ус олборлох, цэвэршүүлэх, дамжуулах, түгээх зориулалт бүхий шугам сүлжээ, барилга байгууламжийг ашиглан хэрэглэгчийг стандартын шаардлагад нийцсэн цэвэр усаар хангах үйл ажиллагаа.

4.4

Төвлөрсөн бус ус хангамж

Гүний худгаас болон ус түгээх байрнаас усыг зөөвөрлөн түгээж, хэрэглэгчийг стандартын шаардлагад нийцсэн цэвэр усаар хангах үйл ажиллагаа.

4.5

Төвлөрсөн ус хангамжид холбогдсон ус түгээх байр

Төвлөрсөн ус хангамжийн дамжуулах буюу түгээх шугамд холбогдсон хэрэглэгчдийг стандартын шаардлагад нийцсэн цэвэр усаар хангах үйлчилгээ үзүүлэх зориулалт бүхий инженерийн тоног төхөөрөмж (оролтын шугам, термометр, хаалт, эргэлтийн насос /өгөх, буцах/, агаар гаргагч вантуз, манометр, усны тоолуур, даралт бууруулагч хаалт, ус түгээх хоолой, халаалтын зуух буюу халаах цогц төхөөрөмж)-тэй угсрагдсан байр.

5 Ангилал

5.1 Ундны ус түгээх цэгийг ус хангамжийн байдлаар нь төвлөрсөн ус хангамжийн шугам сүлжээнд холбогдсон болон зөөврийн усаар хангана гэж ангилна.

6 Үйлчилгээнд тавих ерөнхий шаардлага

- 6.1** Ус түгээх цэгийн ашиглалт, үйлчилгээ эрхлэх байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэн нь холбогдох эрх бүхий байгууллагаас олгосон тусгай зөвшөөрөлтэй байна. Мөн үйлчилгээний гэрээтэй байна.
- 6.2** Үйлчилгээний цэгийн ажиллах журам, цагийн хуваарь, үнэ тарифыг хэрэглэгчдэд ил тод харагдахуйц газарт байрлуулахаас гадна ундны ус түгээх цэгийн байранд холбогдох дүрэм, журам, гарын авлага, стандартуудыг байрлуулж үйл ажиллагаандаа мөрдөнө.
- 6.3** Ундны ус түгээх байрны гадна хүрээлэн буй орчныг мөс, шалбаагнаас хамгаалах, усны алдагдалгүй байлгах арга хэмжээ авна.
- 6.4** Ундны ус түгээгч /гүйцэтгэгч/ нь ажлын хувцас, энгэрийн тэмдэгтэй байна.
- 6.5** Ундны ус түгээх цэгийн байранд цаг, хяналтын толь, гарын угаалтуур, ширээ, сандал, өлгүүр, алчуур, саван, зориулалтын ариутгалын бодис зэргийг байрлуулсан байна.
- 6.6** Ус түгээгүүрийн хоолойг цэвэр байлгах үүднээс хэрэглэгчийн усны сав руу хийлгэхгүй байна.
- 6.7** Хэрэглэгчдийн хэрэгцээ, хүлээлтэд тохирсон үйлчилгээ үзүүлэх үүднээс ус түгээх байрны гадна усны чанарын шинжилгээний дүнг байрлуулж, шинжилгээнд хамрагдах бүрт шинэчлэж байна.

7 Ундны ус түгээх цэгийн барилга байгууламжид тавих шаардлага

- 7.1** Ундны ус түгээх цэгийг мэргэжлийн эрх бүхий байгууллагаас боловсруулж хянасан зураг төслийн дагуу барина.
- 7.2** Ундны ус түгээх цэг нь хайс хашаатай, тохижуулж зүлэгжүүлсэн байхаас гадна ус зөөж авчрах тээврийн хэрэгслийн зогсох талбайг тэгшлэн бетондож, усыг бүрэн юүлэх боломжийг бүрдүүлсэн байна.
- 7.3** Ундны ус түгээх цэг бүр дугаартай байна.
- 7.4** Ус нөөцлөх савны ус хүлээн авах зориулалтын хоолой /цорго/ нь цоож бүхий гадна талаасаа бүтүүмжлэгдсэн тагтай, ус нөөцөлсний дараа лацдаж битүүмжлэн усыг чанартай, аюулгүй байлгах нөхцлөөр хангасан байна.
- 7.5** Ундны ус түгээх хоолойг бохирдохоос хамгаалж газраас дээш 80 см-ээс доошгүй өндөрт байрлуулж, ус түгээх цоргонд хошуувч хийн гадны бохирдол үүсэхээс хамгаална
- 7.6** Ундны ус түгээх цэгийн ус нөөцлөх савны багтаамж, техникийн үзүүлэлт бүхий мэдээллийг ажлын байранд байрлуулсан байна.
- 7.7** Ундны ус нөөцлөх сав нь ус болон ариутгалын бодистой урвалд орж элдэв амт, үнэр оруулдаггүй, ариутгаж цэвэрлэх боломжтой, зэвэрдэггүй доторлогоотой, савны ёроолд үлдсэн усыг юүлэх цорготой байна.

7.8 Ус түгээх цэгийн барилгын дотор талд угааж цэвэрлэхэд хялбар, тагтай эрүүл ахуйн шаардлага хангасан зориулалтын хогийн савтай байна.

8 Ундны усны эрүүл ахуй, чанар аюулгүй байдлыг хангах шаардлага

8.1 Холбогдох мэргэжлийн байгууллагаас баталсан журмын дагуу ус нөөцлөх савыг улиралд 1 удаа цэвэрлэн, халдваргүйжүүлэлт хийж, үлдэгдэл бодисын хэмжээг лабораториор хянан баталгаажуулсан тухай тэмдэглэл хөтөлсөн байна.

1-Р ТАЙЛБАР: Халдвар судлалын болон ариун цэврийн заалтаар хугацааг урагшлуулж болно.

2-Р ТАЙЛБАР: Ус нөөцлөх савыг цэвэрлэж халдваргүйжүүлсний дараа халдваргүйтгэлийн бодис үнэртэж амтлагдахгүй байна.

8.2 Эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх шаардлага хангахуйц эмийн сантай байна.

8.3 Тагтай хогийн савыг ус түгээх үйлчилгээний цэг/байр/-ээс хамгаалалтын бүсийн гадна салхины зонхилох чиглэлийн доод зүгт байрлуулна.

8.4 Ус түгээх байрны улаан шугамаас эрүүл ахуйн бүсийг 10 метр, хамгаалалтын бүсийг 20 метрийн зайнд байхаар тогтооно.

8.5 Дээрх нөхцөл хангагдаагүй тохиолдолд биожорлон байрлуулж, зориулалтын бохир задлагч, үнэр дарагч шингэн хэрэглэнэ

8.6 Ундны ус түгээх цэгийн үйлчлэгч нь тогтоосон журмын дагуу эрүүл мэндийн үзлэг, шинжилгээ болон эрүүл ахуйн сургалтад хамрагдсан байна.

8.7 Ундны ус түгээх цэгийн доторх ус нөөцлөх сав нь таглаатай байна.

8.8 Ундны ус түгээх цэгт өдөр бүр чийгтэй цэвэрлэгээ хийнэ.

8.9 Эрүүл ахуйн болон хамгаалалтын бүс дотор хашаа, барилга байгууламж барих, айл буух, хатуу шингэн хог хаягдлаар бохирдуулахыг хориглоно.

8.10 Ус түгээх цэгт усыг зориулалтын тээврийн хэрэгсэл болон зөвшөөрөгдөх бусад хэрэгсэлээр зөөж тээвэрлэнэ.

8.11. Ус нөөцлөх сав нь зэвэрдэггүй материал хүнсний зориулалтын будгаар будсан байна

8.12 Ус нөөцлөх савны эрүүл ахуйн шаардлага хангасан байдлыг жилд 2-оос доошгүй удаа мэргэжлийн байгууллагаар шинжлүүлж, дүгнэлт гаргуулсан байна.

9 Хүрээлэн буй орчны хамгаалал

9.1 Ундны ус түгээх үйлчилгээ хариуцсан байгууллага, иргэд нь өөрийн эдэлбэр газрынхаа орчны тохижилт, зүлэгжүүлэлт, ногоон байгууламжийн арчлалт хамгаалалтыг байгаль хамгааллын стандартын дагуу хийж гүйцэтгэнэ.

9.2 Ус түгээх цэг /байр/-ийн эрүүл ахуйг хамгаалах үүднээс хамгаалалтын бүсийг хашиж хамгаалан, хамгаалалтын бүсэд үерийн ус болон бусад шалтгааны улмаас ус тогтож шалбааг үүсэх зэрэг бохирдох нөхцөл бүрдэхгүй байхаар тохижуулсан байна.

10 Техникийн шаардлага

10.1 Ундны ус түгээх цэгийн байрыг өвлийн улиралд халаалттай байлгана.

10.2 Ус түгээх цэгийн доторхи тоног төхөөрөмж, тоноглолын ашиглалтын үеийн техникийн баримт бичгийг хөтлөн, хэвийн найдвартай ажиллагааг хангана.

11 Аюулгүй байдал

11.1 Шаардлагатай үед хэрэглэх гал унтраах багаж хэрэгслийг зохих журмын дагуу бэлэн байлгана.

ТӨГСӨВ.